

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPPLEMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

ADMITEREA 2016

**HOTĂRÂREA GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA
cu privire la comanda de stat privind admiterea la
studii superioare de masterat în cadrul Academiei
de Administrare Publică în anul de studii 2016-2017**

nr. 691, Chișinău, 31 mai 2016

În temeiul art. 85, alin. (2) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634), Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2008, nr. 230-232, art. 840), cu modificările și completările ulterioare, și în conformitate cu prevederile pct. 9.3 din Statutul Academiei de Administrare Publică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 225 din 26 martie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 78-79, art. 247), Guvernul **HOTĂRĂȘTE**:

1. Se stabilește Academiei de Administrare Publică comanda de stat privind admiterea la studii superioare de masterat pentru anul de studii 2016-2017 în număr de 50 de locuri la învățământ cu frecvență, cu durata studiilor de 2 ani, și 170 de locuri la învățământul cu frecvență redusă, cu durata studiilor de 2,5 ani.

2. Autoritățile administrației publice vor delega la studii candidați din rândul personalului autorităților administrației publice centrale și locale în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

3. Academia de Administrare Publică:

a) va organiza, cu începere de la 18 iulie 2016, concursul de admitere la studii superioare de masterat la următoarele specializări: Administra-

trare publică, Management, Relații internaționale, Drept public, Anticorupție, Management informațional în administrația publică;

b) va asigura înmatricularea la studii conform prevederilor legale;

c) va asigura încadrarea strictă în limitele alocațiilor bugetare și ale numărului de unități de personal aprobate;

d) va informa Guvernul despre rezultatele concursului de admitere și decizia privind înmatricularea la studii.

PRIM-MINISTRU

Pavel FILIP

Contrasemnează:

Ministrul educației
Ministrul finanțelor

Corina FUSU
Octavian ARMAȘU

Pe 27 august 2016, se împlinesc 25 de ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova. Pentru a marca destoinic această dată istorică, Guvernul a adoptat pe 20 mai curent Programul național de acțiuni, „Moldova-25”, prin care își propune să sporească gradul de notorietate și să promoveze imaginea țării noastre.

Potrivit programului, începând cu luna mai și până la finele acestui an sunt prevăzute mai multe acțiuni pe tot teritoriul țării, cum ar fi diverse evenimente culturale,

pe 27 august 2016, când se împlinesc 25 de ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova. Totodată, la

Programul național „Moldova – 25”

științifice și educaționale.

Asemenea activități vor fi organizate și în afara țării, cu sprijinul ambasadelor Republicii Moldova.

Cele mai importante evenimente, inclusiv parada militară și alte manifestări festive în Piața Marii Adunări Naționale, depuneri de flori la monumentul „Maica Îndurerată” și cel al Domnitorului Ștefan cel Mare și Sfânt, vor avea loc

31 august va fi organizat un Salon Internațional de Carte. În luna iunie sunt preconizate festivități dedicate Zilei Naționale a Portului Popular.

De asemenea, cu ocazia Zilei Independenței, vor fi puse în circulație mărci poștale aniversare, va fi bătută o monedă comemorativă, va fi turnat un film documentar și va

(Continuare în pag. 5)

SUMAR

Programul Național „Moldova 25”.....	1,5
Oficial.....	2
Susținerea tezelor de master.....	3
Absolvenții promoției 2016.....	4
Ne scriu cititorii.....	6
Administrația publică locală.....	7
Codul Urbanismului și Construcțiilor.....	8
Întrebați, răspundem.....	9
Basarabia în viziunea lui Eminescu.....	10
Aniversări. Tudor Palladi: 70 de ani.....	11
Diverse. Maratonul Solidarității.....	12

Președintele Timofti la aniversarea Academiei de Științe

Președintele Republicii Moldova, domnul Nicolae Timofti, a participat la evenimentele prilejuite de Ziua Academiei de Științe a Moldovei, desfășurate la Complexul Etno-Cultural „Vatra”.

Șeful statului a ținut un discurs în care a apreciat rolul științei și al progresului științific, în contextul în care interesul pentru tehnologie și inovare corespunde tendințelor moderne.

„Știința stimulează primenirea continuă a vieții sociale. Dincolo de descoperirile fundamentale, care stau la baza elaborării noilor tehnologii, știința asigură utilități, facilități și confort cotidian tuturor actorilor sociali.

Astfel, avem convingerea că un stat modern nu-și poate permite să facă abstracție de existența acestui domeniu și rolul pe care acesta îl deține în viața de zi cu zi a fiecăruia dintre noi”, a spus președintele Nicolae Timofti.

De asemenea, domnul președinte a salutat angajarea Academiei de Științe a Moldovei în programele europene, care i-au facilitat calea asocierii la politicile, strategiile, mecanismele și fondurile cercetării științifice comunitare, proces inițiat înaintea semnării Acordului de Asocieri cu Uniunea Europeană.

În cadrul evenimentului, președintele Academiei de Științe, domnul Gheorghe Duca, i-a acordat președintelui Nicolae Timofti medalia aniversară a instituției.

Șeful statului a vizitat vitrinele amenajate pe teritoriul Complexului, a semnat în cartea de Onoare a Academiei de Științe și a preparat plăcinte, alături de foștii președinți ai Republicii Moldova, domnii Mircea Snegur și Petru Lucinschi.

La eveniment au participat reprezentanții administrației și institutelor Academiei de Științe.

Notă. Pe 12 iunie 2016 a fost marcată aniversarea a 55-a de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei și aniversarea a 70-a de la crearea primelor instituții de cercetare din Republica Moldova.

Propunerile cetățenilor de îmbunătățire a condițiilor de trai au fost discutate în cadrul Forumului parlamentar regional „Dialog cu cetățenii”, desfășurat la Căușeni. La discuții au participat deputații Galina Balmoș, Lilian Carp și Elena Hrenova, președintele raionului Căușeni, Ion Ciontoloi, reprezentanți ai societății civile și autorităților publice locale, reprezentanți ai oficiilor teritoriale de informare ale Parlamentului, cetățeni din raioanele Căușeni și Ștefan Vodă, municipiile Tiraspol și Tighina, precum și din orașul Grigoriopol.

În cadrul Forumului au fost discutate cele mai stringente probleme locale din domenii precum educație, sănătate, administrație publică, protecție socială, societate civilă, dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, iar cetățenii au propus unele soluții pentru rezolvarea lor.

Deputata Galina Balmoș, membră a Comisiei drepturile omului și relații interetnice s-a referit la politicile de stat din

Forum parlamentar la Căușeni

domeniul protecției drepturilor omului, inclusiv al copiilor. Deputatul Lilian Carp a vorbit despre situația din domeniul educației.

La rândul său, Elena Hrenova s-a referit la implementarea reformelor din domeniul social, care au menirea de a susține mai multe categorii de beneficiari. „A fost votat proiectul de lege nr. 180, care prevede asigurarea egalității de gen. Acest proiect va încuraja femeile să se implice nu doar în sfera socială și în educație, unde obișnuim să le vedem cel mai des, dar și în politică și în alte domenii, alături de bărbați”, a declarat deputata.

Forumul parlamentar regional „Dialog cu cetățenii” a fost organizat cu susținerea Programului ONU „Femeile în politică”, în parteneriat cu Platforma Comună de Dialog a Doamnelor Deputate din Parlamentul R. Moldova și Secretariatul Parlamentului. Până în prezent, forumuri similare s-au desfășurat în raioanele Orhei, Leova, Edineț, Ungheni, Comrat, Ialoveni, Călărași, Soroca Glodeni, Rezina și Cahul. Următorul forum se va desfășura la Taraclia.

Forum economic moldo-ceh

Primul-Ministru Pavel Filip și omologul său ceh Bohuslav Sobotka au participat, la Forumul oamenilor de afaceri din Republica Moldova și Republica Cehă, organizat cu ocazia vizitei oficiale a Premierului Cehiei în Republica Moldova. În cadrul evenimentului, oficialii au pledat pentru impulsivarea relațiilor moldo-cehe pe multiple planuri, în special a cooperării comercial-economice.

Premierul Pavel Filip s-a referit la acțiunile întreprinse de autoritățile moldovenești în vederea asigurării stabilității politice, economice și sociale ca element esențial în atragerea investițiilor. „Am reușit să asigurăm o stabilitate în Moldova și vă invit să investiți! Moldova este o țară cu potențial în domeniul dezvoltării afacerilor. Suntem pe ultima sută de metri în vederea semnării unui acord cu FMI, fapt ce ne va permite să avem acces la finanțarea externă. Cehia este un partener-cheie pentru Moldova și ne dorim o implicare mai activă a investitorilor cehi în economia națională”, a spus Premierul Pavel Filip.

Premierul ceh Bohuslav Sobotka a menționat, la rândul său, experiența pozitivă de colaborare dintre Republica Moldova și Republica Cehă în implementarea proiectelor în domeniul agriculturii și al managementului apelor și s-a pronunțat pentru dezvoltarea relațiilor economice și promovarea investițiilor reciproce.

Oficialul a exprimat disponibilitatea țării sale de a împărtăși experiența Republicii Cehia în vederea aplicării standardelor europene în diverse domenii.

Participanții la Forum au discutat despre posibilitățile de consolidare a relațiilor economice și investiționale, sporirea cooperării bilaterale în beneficiul oamenilor din cele două state.

În anul 2015, schimburile comerciale dintre Republica Moldova și Republica Cehă au constituit circa 75 de milioane de euro.

În perioada 6-10 iunie, la Academia de Administrare Publică s-a desfășurat sesiunea de susținere a tezelor de master, studii superioare master științific/de profesionalizare, învățământ cu frecvență, la specializările *Teoria și practica administrației publice/Administrare publică, Drept constituțional și drept administrativ, Management și Relații internaționale*.

La toate cele patru specializări au prezentat teze de master 76 de masteranzi, ca finalitate a studiilor de doi ani la Academia de Administrare Publică. După cum au menționat membrii comisiilor de examinare, majoritatea masteranzilor au prezentat lucrări bine structurate, cu tematică actuală, evidențiindu-se aspectele de cercetare. Masteranzii au accentuat, la rândul lor, că la pregătirea tezelor le-a fost de mare folos *Îndrumarul metodic pentru elaborarea tezelor de master*, metodologia de monitorizare a procesului de cercetare și pregătire a lucrărilor, conlucrarea per-

Sesiunea de susținere a tezelor de master

manentă cu profesorii și, îndeosebi, cu conducătorii științifici ai tezelor, scopul fiind asigurarea calității tezelor de master.

Dna Maria STRECHII, director al Departamentului studii superioare de master, doctor, conferențiar universitar, a ținut să sublinieze un aspect inovativ al lucrărilor care este tot mai evident, referindu-se la faptul că tematica tezelor de master este determinată, în general, de specificul de la locurile de muncă ale masteranzilor. Ca rezultat, aceasta oferă posibilitatea de a îmbina creativ teoria și cercetarea

pe parcursul anilor de studii la Academie cu practica, ceea ce constituie noi valori în perfecționarea continuă a serviciului public.

În acest context, vom menționa că una dintre preocupările majore ale Academiei este calitatea studiilor și instruirii, atât a masteranzilor, doctoranzilor, cât și a funcționarilor publici delegați de către organele administrației publice centrale și locale. Integrarea tehnologiei informaționale în cadrul fiecărei discipline academice constituie o preocupare continuă, conducerea Academiei urmărind prin

aceasta modernizarea procesului de studii. În paralel cu activitatea didactică, este promovată și susținută activitatea de cercetare – cartea de vizită a Academiei de Administrare Publică. Astfel, fiecare specialitate are un plan de cercetare științifică și un plan editorial, participă la conferințe sau simpozioane interne și internaționale.

Noua promoție de absolvenți ai Academiei vor completa contingentul de funcționari publici, care au devenit specialiști cu studii postuniversitare de masterat. numărul cărora a constituit de la fondarea Academiei peste 5.000 de persoane.

Vitalie NICA

După susținerea tezelor de master, proaspeții absolvenți ai Academiei, plini de emoții, s-au pronunțat asupra studiilor de la Academie, avantajelor pe care le oferă aceste studii pentru o carieră de succes în serviciul public, opinii pe care le puteți citi în pag. 4.

Cursuri de instruire privind elaborarea proiectelor

În perioada 06-10 iunie curent, la Academia de Administrare Publică a fost lansată, în parteneriat cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), cea de-a doua sesi-

une a modului „Planificare strategică integrată la nivel local și regional.”

Cursul de dezvoltare profesională „Managementul și elaborarea programelor/proiectelor”, des-

tinat personalului cu funcții de conducere / execuție din cadrul autorităților administrației publice locale din cadrul modului are la bază dezvoltarea competențelor de elaborare a proiectelor, inclusiv formularea scopului, obiectivelor, rezultatelor, indicatorilor de performanță, prin facilitarea schimbului de cunoștințe și practici în domeniul managementului și evaluării proiectelor.

Totodată, pe parcursul activităților practice, schimbului de experiență și familiarizării cu exemple de proiecte de succes, implementate la nivel local în Republica Moldova, participanții urmează să-și formeze aptitudini constructive față de procesul

de elaborare a proiectelor în cadrul administrației publice.

Carolina MITROFAN, metodistă, Departamentul dezvoltare profesională

Notă. La comanda de stat, în temeiul H.G.R.M. nr. 850 din 09.12.2015, precum și în conformitate cu Planul de realizare a cursurilor de dezvoltare profesională a personalului din administrația publică, în semestrul I al anului 2016, Academia continuă activitățile de dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice centrale cu două cursuri cu tema „Integrarea profesională în funcția publică” (6-17 iunie), destinat funcționarilor publici debutanți din cadrul autorităților administrației publice centrale.

Opinii ale absolvenților Academiei despre studiile de masterat

Constantin BRIGALDA,
masterand la specializarea
Administrarea publică:

- Activez în domeniul justiției, în cadrul Judecătoriei Anenii Noi, în calitate de asistent al judecătorului și am decis să-mi fac studiile la specializarea *Administrarea publică* pentru a cunoaște mai bine serviciul public, care este un factor determinant în democratizarea societății și consolidarea statului de drept. Respectiv, și tema tezei de master a fost „*Rolul controlului administrativ în eficientizarea APL*”. Nu a fost deloc ușor de a efectua cercetările în acest domeniu, dar foarte interesant pentru mine, căci m-am informat și am acumulat cunoștințele necesare pentru un serviciu public în continuă perfecționare. Și prin lucrarea mea mi-am propus să-mi aduc contribuția modestă la modalitățile de eficientizare a administrației publice. La elaborarea tezei de master am efectuat un studiu complex și comparat al doctrinelor și legislației Republicii Moldova și ale unui șir de state în domeniul juridic. Am avut o susținere multilaterală din partea profesorilor, ceea ce m-a ajutat să realizez cu bine lucrarea, dar și să mă pregătesc temeinic pentru activitatea mea de mai departe în domeniul jurisprudenței.

Leonid POPOV,
masterand la specializarea
Management:

- Sunt doctor în științe biologice și în prezent activez în calitate de expert pentru asigurări în agricultură. Adică, domeniul meu de activitate sunt resursele naturale și, în special, solul, principala noastră bogăție naturală și națională. Și de felul în care vom gestiona această bogăție depinde viitorul țării și al nostru. De aceea am hotărât să fac studii de masterat la Academia de Administrare Publică, la specializarea *Management*. Și tema tezei de master a fost „*Managementul resurselor de sol din Republica Moldova în contextul dezvoltării durabile*”. Prin această lucrare mi-am pus scopul de a dezvolta managementul gestionării corecte a resurselor naturale, precum solul, de protecție și fertilizare a lui, un factor important fiind organizarea teritoriului. Aici un rol însemnat revine autorităților publice locale.

Cei doi ani de studii de masterat la Academie m-au asigurat cu un vast bagaj de cunoștințe în domeniul managementului, pentru ce sunt foarte recunoscător profesorilor Academiei pentru profesionalismul, cumsecădenia, eforturile lor de a ne altoi cunoștințele, chintesența lor, pregătindu-ne să fim buni specialiști în domeniul pe care-l profesăm, să ne facem cu cinste datoria de funcționari publici pentru binele cetățenilor noștri și al țării.

Liliana ANDRUSIV,
masterandă la specializarea **Relații internaționale:**

- Am considerat absolut necesare studiile la Academia de Administrare Publică, deoarece doar aici am acumulat cunoștințe aprofundate în domeniul relațiilor publice ceea ce mă ajută mult în activitatea mea. Tema tezei mele de master a fost „*Impactul sociopolitic al factorului religios*”. Scopul lucrării a fost analiza

relațiilor bisericească – stat în Republica Moldova, o temă puțin studiată până acum. A fost o provocare pentru mine și datorită susținerii din partea profesorilor Academiei și, în special, a dnei Rodica Rusu, am reușit să fac această lucrare, care, desigur, trebuie continuată.

Sunt foarte mulțumită de studiile în cadrul acestei instituții unice și deosebite în rândul universităților din Republica Moldova.

Lilia MOISEI,
masterandă la specializarea **Drept constituțional și drept administrativ:**

- A cunoaște legislația este o necesitate pentru oricine, de orice specialitate. Astfel, că și eu, fiind medic de familie la Centrul de sănătate Nimoreni, raionul Ialoveni, am hotărât să fac masteratul la Academia de Administrare Publică, la specializarea *Drept constituțional și drept administrativ*. Oricum, activez în sat și uneori pentru a soluționa anumite probleme ale cetățenilor trebuie să ne adresăm la primărie și pentru o conlucrare eficientă cu autoritățile publice locale este necesar să avem cunoștințe în domeniul dreptului. Sau să luăm, de pildă, fenomenul ce se răspândește în Europa și poate ajunge și pe la noi – migrația refugiaților. Iată de ce am hotărât să fac teza de master cu tema „*Statutul juridic al cetățenilor străini și apatrizilor pe teritoriul Republicii Moldova*”. Mi-a fost interesant să studiez literatura de specialitate, să mă informez și în alte domenii, decât medicina. M-a ajutat mult dna Silvia Goriuc, șefa Catedrei științe juridice, care mi-a fost conducătorul științific al tezei de master. În general, vreau să mulțumesc din suflet, tuturor profesorilor de la Academie, care ne-au ajutat să acumulăm cunoștințe temeinice pentru a face față problemelor ce apar în viața de zi cu zi. Academia ne-a lăsat impresii foarte plăcute, cu care ne dorim să colaborăm și pe viitor.

Maria CRIJANOVSCI,
masterandă la specializarea
Relații internaționale:

- Drept temă pentru cercetare am ales politica Uniunii Europene în domeniul culturii, deoarece cultura este puntea de legătură între țările Europei.

Cu acest examen am finalizat anii de studii la Academie, care au confirmat justa mea alegere de a acumula cunoștințe temeinice anume în această instituție de elită în domeniul științelor administrației, care îmi vor fi de un real folos pentru a mă antrena în alte proiecte europene și a-mi aduce modesta mea contribuție la procesul de integrare europeană a Republicii Moldova.

(Sfârșit. Înc. în pag. 1)

Programul național „Moldova – 25”

fi lansată Enciclopedia Republicii Moldova.

Pentru organizarea acțiunilor stabilite în Programul „Moldova – 25”, a fost creată o Comisie specială, condusă de Primul-Ministru Pavel Filip, în care sunt incluse toate ministerele de resort. La prima ședință a Comisiei, care s-a desfășurat la sfârșitul lunii mai curent, au fost abordate

subiecte privind implicarea autorităților publice de toate nivelurile în vederea organizării pe tot parcursul anului a acțiunilor stipulate în Program.

Unul dintre evenimentele culturale, care a dat startul acțiunilor dedicate aniversării a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, a avut loc în perioada 4-5 iunie 2016, la Butuceni,

Orhei. Este vorba de Festivalul de muzică clasică în aer liber „descOPERĂ”, care a oferit vizitatorilor o ocazie unică de a descoperi frumusețea muzicii clasice într-un spațiu rural, parte a Rezervației cultural-naturale „Orheiul Vechi”, cu un decor natural și o acustică de excepție. Festivalul s-a desfășurat pentru prima dată în Republica Moldova și a fost or-

ganizat sub patronajul Ministerului Culturii al Republicii Moldova în parteneriat cu Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”, compania „Sens Music”, Pensiunea Agroturistică Butuceni, Agenția Națională pentru Turism Receptor, Proiectul de Competitivitate al USAID Moldova, precum și Oficiul Național al Viei și Vinului.

Să continuăm calea europeană

Interviu cu Alexandru ARSENI, doctor habilitat, conferențiar universitar, USM, semnat al Declarației de Independență a Republicii Moldova

CORESPONDENTUL: *Stimate dle Alexandru Arseni, sunteți printre deputații din primul Parlament, care ați semnat Declarația de Independență a Republicii Moldova. Ce sentimente v-au încercat în acele momente istorice, ce atmosferă a dominat în general?*

Alexandru ARSENI: Trebuie de remarcat faptul că participării la Marea Adunare Națională, mulți dintre ei veniți pe jos din localitățile Republicii Moldova, au dat apă vie și au demonstrat o demnitate națională ca niciodată. După discursurile rostite la Adunare, noi, deputații, ne-am întrunit în sesiunea extraordinară pentru a legifera voința poporului pentru independență. Votarea Declarației de Independență s-a făcut prin vot nominal, cu ridicarea în picioare a fiecărui deputat și pronunțarea cuvântului

„Da”. Pentru toată viața îmi vor rămâne ca amintire acele clipe istorice epocale, când și eu mi-am spus hotărât cuvântul pentru independența mult pătitului nostru plai. După care, fiecare deputat punea semnătura pe textul Declarației, în ordinea circumscripției electorale respective. Fiind semnată Declarația de toți deputații prezenți, am votat și Imnul oficial al tânărului nostru stat – „Deșteaptă-te, române”.

La revenirea în Piața Marii Adunări Naționale, deputații au fost întâlniți cu ovații de bucurie și fericire grație faptului împlinit. Aceasta a demonstrat încă o dată unitatea de idei, dorințe și speranțe dintre popor și deputați așa de necesară evoluției democratice a societății. Cred că fiecare dintre deputați încerca sentimente de responsabilitate de oameni politici, capabili de a trasa noi perspective reale de dezvoltare a Republicii Moldova atât pe plan intern, cât și pe plan extern.

COR.: Au trecut 25 de ani de la acel eveniment crucial pentru destinul nostru. Cum apreciați evoluția Republicii Moldova în acești ani?

A.A.: Vorbeam de acea unitate manifestată la 27 august 1991. Acțiunile noastre, ale deputaților, au fost în-

dreptate spre a consolida societatea civilă într-o ambianță cu respectarea fiecărui a dreptului la identitate etnică, lingvistică și religioasă. Dar, cu regret, după martie 1992, amestecul Rusiei în conflictul transnistrean, a redus aceste intenții de interes național, ca mai apoi să conducă la izolări pe bază de criterii enunțate de către deputați după interese de partid, pe bază de fracțiuni parlamentare. Ca rezultat, Parlamentul care a votat independența țării, și-a încetat mandatul cu un an înainte de expirarea termenului constituțional. După alegerile din 1994, 1998 și până în 2009, ruptura dintre societatea civilă și parlament a continuat pe motive subiective și obiective, printre care aș menționa exodul tot mai mare al populației băștinașe peste hotare și, ca rezultat, dezvoltarea economică a încetinit, satele au devenit parțial pustii, copiii abandonați etc. Practic nu s-au întreprins măsuri pentru a stopa aceste fenomene negative, iar comunitățile au rămas izolate unele față de celelalte. O speranță a fost votarea forțelor democratice la alegerile din 2009, însă lacunele din societate și din partide așa și nu au redresat situația, ea devenind

mai incertă în detrimentul societății civile, a populației.

COR.: Actualmente, societatea se confruntă cu tendințele contradictorii Vest - Est sau de reunire cu România. Cum vedeți cursul istoric de mai departe al Republicii Moldova, care sunt șansele de a ne regăsi în marea familie civilizată a Uniunii Europene?

A. A.: Pe bună dreptate, aceste tendințe contradictorii Vest - Est, reunirea cu România, percepute și în trecut, dar nu într-o așa măsură, sunt prezente în societate și în politicile numeroaselor partide și partiduțe de la noi. Mari speranțe au apărut după ratificarea Acordului de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, dar, deocamdată, aceste planuri rămân doar niște intenții frumoase și atât. Iarăși se fac jocuri după culise, factorul decisiv constând în subordonarea instituțiilor statului intereselor anumitor partide. Fără înlăturarea acestor acțiuni neconstituționale și antiumane, Republica Moldova are mici șanse de a se regăsi în marea familie civilizată a Uniunii Europene.

Personal, pledez pentru această cale – integrarea în Uniunea Europeană – realizarea căreia este posibilă prin reunirea cu România și, ca rezultat, refacerea societății în una civilizată și democratică.

**Interviu realizat de
Ion AXENTI**

Interviul dlui Ghenadie CAZACU, președinte al Uniunii Consiliilor Raionale din Moldova, despre fondarea și activitatea acestei organizații, publicat în nr. 9 al ziarului „Funcționarul Public”, a avut o largă priză la cititorii noștri.

Întrebat ce ne scrie **dl Valeriu MUDUC, vicepreședinte al raionului Fălești**.

UCRM - prin unitate pentru o dezvoltare durabilă locală

Stimată redacție!

Am citit cu mult interes interviul dlui Ghenadie Cazacu, inserat în ziarul „Funcționarul Public”, și apreciez mult faptul că anume ziarul Academiei de Administrare Publică a manifestat interesul de a cunoaște esența activității Uniunii Consiliilor Raionale din Republica Moldova și a promova această organizație, aflată la început de cale, care își propune planuri ambițioase de consolidare a capacităților APL de nivelurile II și I și de a asigura o bună guvernare la nivel local.

Am fost și eu printre președinții de raioane care am susținut activ, în 2012, înființarea acestei Uniuni. După cum a menționat și președintele Ghenadie Cazacu, în baza experienței europene a fost fondată Uniunea Consiliilor Raionale din Republica Moldova ca o organizație nonguvernamentală, principalele obiective ale căreia au constituit reprezentarea și promovarea Consiliilor raionale pe plan național și internațional, precum și realizarea de proiecte pentru dezvoltarea comunităților locale. A fost o idee imperioasă a dlor Ghenadie Cazacu și Andrei Buzatu, expert european, care se înscria perfect în cadrul Strategiei naționale de descentralizare și dezvoltare regională.

Prin crearea acestei organizații am urmărit scopul de a uni eforturile Consiliilor raionale în realizarea politicilor economice și sociale locale și regionale cu impact asupra economiei întregii țări.

Un obiectiv prioritar al programului de activitate al UCRM îl constituie stabili-

dl Valeriu MUDUC,
vicepreședinte
al raionului Fălești

rea relațiilor de colaborare cu parteneri de peste hotare. **În realizarea acestor sarcini ne-au ajutat mult cunoștințele acumulate la Academia de Administrare Publică, eu, personal, făcându-mi aici studii de masterat la specializarea Relații Internaționale.** Și primele rezultate nu s-au lăsat multășteptate. O realizare de succes a fost crearea la Bruxelles, capitala Belgiei, cu sprijinul Uniunii Naționale a Consiliilor Județene din România, a Biroului UCRM, prin care este coordonată activitatea de parteneriat a UCRM cu țările Uniunii Europene.

Au urmat mai multe vizite la Parlamentul European, în Comisiile Europene, Comitetul regiunilor, fiind organizate întâlniri cu personalități marcante din structurile europene, cu oameni de afaceri. Ca rezultat, raionul Fălești a beneficiat de 2 autobuze mari, unul fiind repartizat școlii sportive din raion, iar al doilea - ca unitate de transport public în oraș. Negociem în continuare pentru obținerea utilajului medical, a unei mașini-tip „Salvare”, mașini pentru punctele zonale de pompieri și alte

bunuri. Noi am beneficiat, de asemenea, de un proiect gratuit de iluminare stradală a orașului Fălești.

O altă vizită a reprezentanților raionului nostru a fost efectuată în Italia, unde, prin intermediul Camerei de Comerț și Industrie a Italiei, am stabilit bune relații de colaborare cu agenți economici italieni, care și-au exprimat disponibilitatea de a investi în domeniul agricol, zootehnic, precum ar fi creșterea păsărilor, din raionul nostru.

Prin intermediul UCRM am avut posibilitatea de a prezenta realizările în sectorul economic al raionului Fălești la Forumul Regiunilor de la Viena, unde ni s-a oferit, de asemenea, ocazii de a iniția noi relații de colaborare cu parteneri din țările europene.

Dovadă acestui fapt, a fost expoziția noastră la Parlamentul European, unde polonezii au apreciat destul de înalt calitățile producției fabricii de vinuri din Fălești, iar produsele SRL „Logofet-Prim” din satul Logofteni le-au apreciat ca brânzeturi olandeze.

Folosindu-mă de ocazie, doresc să-i mulțumesc ambasadorului Mihail GRIBINCEA pentru organizarea la Bruxelles a unei întruniri cu un grup de agenți economici din

diferite țări europene. Noi am apreciat mult acest gest și, în concluzie, ne-am gândit că aceasta ar fi una dintre misiunile ambasadorilor în relații cu UCRM - promovarea țării prin intermediul structurilor sectorului economic, dar și al celui public.

Toate aceste exemple concludente sunt dovada avantajelor elaborării agendelor comune de activitate a Consiliilor raionale, ceea ce ne oferă posibilitatea de a identifica prioritățile zonale și a le găsi soluționare adecvată prin cooperare interraională, dar și internațională.

În viziunea noastră, accesarea fondurilor europene poate fi realizată mai eficient prin coagularea capacităților bugetare locale în interacțiune cu cele interregionale. Și, în această ordine de idei, voi face o constatare: corpul de președinți de raioane, managerii teritoriali, au nevoie de această Uniune pentru a forma noi viziuni, a genera noi planuri de activitate prin eforturi în comun.

Dar pentru a înțelege esența acestei provocări, pentru a fi motivați și a

desfășura în mod organizat activitățile UCRM, conform Statutului și Programului său, avem nevoie de multe și profunde

cunoștințe și, în acest context, un suport considerabil ar fi pentru noi colaborarea cu Academia de Administrare Publică, ceea ce ne-o dorim pe viitor.

Sufletul mare al Sloboziei Mari

O fi fost o îngăduință a Domnului ca satul Slobozia Mare, de prin părțile Cahulului, care numără peste 6.000 de locuitori, să se învrednicească a avea în fruntea sa, aida, un suflet mare, precum avea să fie primărița Valentina Carastan, aflată la al treilea mandat consecutiv al său.

Băștinașă din Slobozia Mare, în 1990 își începea cariera de profesoară de limbă română, care a fost o provocare de suflet, întrucât pe fundalul Mișcării de renaștere națională și revenirii la alfabetul latin, profesori de română erau foarte puțini. Și se întoarce acasă, în Slobozia Mare, unde, până în anul 1999, a predat elevilor la gimnaziul din sat frumoasa limbă a neamului în grafie latină.

Dar nu s-a limitat doar la profesia de pedagog, își dorea să se implice creativ

și în treburile satului, pe care și-l dorea mai dezvoltat, mai frumos, demn de tradițiile și istoria sa. Astfel, că, în același an, face cunoștință cu domeniul administrativ, fiind secretar al Consiliului local până în 2003, după care revine la gimnaziu în calitate de director. Consătenii însă, apreciindu-i calitățile sale și experiența de lider comunitar, și care așteptau schimbarea, îi încredințează destinul lor, destinul localității, Valentina Carastan fiind aleasă în 2007 în calitate de primar al satului său de baștină.

A început o etapă a vieții mai dură, mai complicată, învățând din mers, cum s-ar spune, trecerea de la pedagogia copiilor la pedagogia consătenilor, fiecare cu prob-

lemele, necazurile și viața lor. Se impunea să fie un doctor de suflet al lor pentru a le îndreptăți încrederea, dar și de a forma o familie unită pentru bunăstarea și prosperarea satului.

Multe erau problemele la început de cale, principala fiind apa, izvorul vieții. Și-a concentrat eforturile și, în cooperare cu consilierii locali, a găsit finanțe pentru reparația fântânilor arteziene, instalarea turnurilor noi și construcția rețelei de ape ducte cu o lungime de 26 kilometri. Astfel că oamenii beneficiază, în prezent, de apă potabilă de calitate.

Au fost reparate drumu-

rile, fiind renovate trotuarele, ceea ce a redus, practic, la zero, riscul accidentelor, oamenii fiind în siguranță, deplasându-se pe trotuare. Dar nu numai aceste lucrări asigură siguranța la trafic, ci și iluminarea stradală, un obiectiv principal al primăriei. Ca rezultat, a fost construită o rețea de cabluri electrice pe o lungime de 15 kilometri, fiind instalate sute de felinare, astfel că Slobozia Mare devine un sat electrificat, ce poate concura cu centrul raional Cahul sau cu alte orașe.

„Un sat fără cultură nu are viitor, mai spune primărița Valentina Carastan. Așa că una dintre principalele obiective din caietul de sarcini al primăriei a fost reparația capitală a Casei de cultură.

A fost necesar acest lucru pentru a ne păstra tradițiile, slobozienii fiind mari amatori de dansuri populare, de creație artistică, la sărbători fiind încinse hore și sârbe ca pe timpuri.

Slobozienii mai sunt și mari iubitori de fotbal. În fiecare duminică sunt organizate meciuri de fotbal pe stadionul satului. Dispunem de trei echipe de fotbal. Una dintre ele face parte din divizia B Sud. Dar pentru aceasta era nevoie ca infrastructura stadionului să corespundă cerințelor zilei de azi. Astfel că am reconstruit tribunele, am renovat cabinetele sanitare, alte atribute, ca stadionul nostru să arate modern și să ofere cu diferite ocazii clipe frumoase pentru consăteni.

Desigur, pentru a atrage investiții este nevoie de perfectat proiecte. Nu avem anumiți specialiști care să se ocupe anume de proiecte. Dar toți specialiștii din primărie, directorii de instituții publice au fost la diferite seminare de instruire și mai apoi îi atragem în echipa de lucru a proiectului respectiv. Dar, aș vrea să menționez în mod deosebit, colaborarea cu Academia de Administrație Publică, unde specialiștii noștri din sat trec cursuri de instruire în diverse domenii ale administrării și economiei

pentru a îmbunătăți calitatea guvernării locale”.

Valentina Carastan crede că satul moldovenesc modern are salvare în conștientizarea problemelor de către locuitorii săi, rezolvarea cărora aceștia trebuie să și le asume. „La noi, cele mai importante probleme rămase încă nerezolvate sunt canalizarea și salubritatea. Cât privește canalizarea, avem și un proiect tehnic, și sperăm să-l realizăm în următorii doi – trei ani. În ceea ce privește salubritatea, este necesar de a schimba mentalitatea omului, ca el să fie conștient de a păstra curățenia în gospodăria sa și în împrejurimile satului pentru o bună protecție a mediului înconjurător. Este mult de lucru, dar dacă ne dorim un viitor mai bun, trebuie să muncim mult, să muncim cu oamenii împreună”, confirmă primărița.

Și nu numai cu oamenii din sat. Fiindcă, la inițiativa Valentinei Carastan, se întrețin bune relații cu consătenii aflați peste hotare, circa 700 de slobozieni. În acest context, se înscrie evenimentul de ultimă oră – fondarea Asociației Obștești „Baștina mea este Slobozia Mare”. „Crearea acestei asociații, spune Valentina Carastan, înseamnă a fi în legătură permanentă cu consătenii noștri, aflați la muncă peste hotare, a studia, prin intermediul lor, practica de lucru, experiența bogată a comunităților din țările lor de reședință și a le aplica în satul nostru și, de ce nu, de a atrage investiții. Este un program ambițios, dar unul real pentru a reda satului nostru alura unui sat de tip european, așa cum ni-l dorim noi cu toții”, este crezul dnei Valentina Carastan, primarul satului Slobozia Mare.

În numărul 9 al ziarului nostru am publicat un interviu cu dl Anatolie ZOLOTCOV, viceministrul dezvoltării regionale și construcțiilor, în care am vorbit despre elaborarea, în premieră, de către minister a Codului Urbanismului și Construcțiilor. Este o problemă de interes național și, în acest context, am solicitat opinia **dlui Iurie POVAR, director al Institutului Național de Cercetări și Proiectări în domeniul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Arhitecturii „URBANPROIECT”**.

CORESPONDENTUL: *Care va fi, în opinia D-voastră, impactul prevederilor acestui document asupra dezvoltării localităților din republică?*

Iurie POVAR: Inițiativa de a unifica și sincroniza toată legislația în construcții, proiectări, urbanism și amenajarea teritoriului, promovată de Ministerul Dezvoltării

ciplinei în construcții.

COR.: *Cum conlucrați cu autoritățile publice locale în vederea elaborării planurilor urbanistice și care este poziția lor în aceasta privință?*

I. P.: Institutul „Urbanproiect” este unica instituție cu funcții teritoriale din R. Moldova, abilitată cu monitorizarea proceselor de realizare a plan-

fonduri structurale europene sau donații ale organismelor internaționale pentru finanțarea implementării planurilor urbanistice.

COR.: *Ați putea să ne dați exemple despre experiența unor primării care au aplicat PUG, asigurând o dezvoltare durabilă a localităților și o guvernare locală eficientă?*

toți factorii enumerați se cumulează, apar premise favorabile pentru o dezvoltare durabilă și o administrare progresivă a comunităților. În acest context, poziția de pionierat în Republica Moldova revine autorităților raionale din Nisporeni, Cahul și orășenești din Ungheni și Călărăși, care depun eforturi semnificative

Urbanistica – știința amenajării teritoriilor

Regionale și Construcțiilor este foarte benefică din mai multe considerente.

În primul rând, pachetul actelor legale, adoptat în anii '90 ai secolului trecut, deja, solicită o revizuire și actualizare. În al doilea rând, toate aceste acte au fost elaborate de diferite colective de autori și deseori se contraziceau reciproc. Și, nu în ultimul rând, după intrarea în vigoare a Acordului de Asociere la UE, a devenit necesară armonizarea legislației naționale cu cea comunitară.

Dezvoltarea durabilă, ca principiu de evoluție contemporană a societății, este promovată și detaliată în documentația de urbanism și amenajare a teritoriului în ultimele decenii sub cele mai diverse aspecte, fie ca protecție a patrimoniului natural sau susținerea factorului uman, social și economic, ori valorificarea eficientă a resurselor naturale și conservarea energiei.

Este evident, că statutul Codului Urbanismului și Construcțiilor este superior legilor adoptate anterior și, ca o consecință, atenția și responsabilitatea vis-a-vis de respectarea acestuia vor fi mult mai înalte și pronunțate. În general, după intrarea în vigoare a Codului se așteaptă amplificarea sancțiunilor pentru încălcarea planurilor urbanistice și a dis-

urilor urbanistice și de amenajare a teritoriului, din care considerente este primul, care contactează autoritățile publice locale în vederea explicării necesității menținerii permanente la zi a situației urbanistice în localitățile administrate și a respectării legislației în domeniu.

Indiferent de experiența acumulată pe parcursul a mai mult de șapte decenii în proiectările spațiale, existența unui colectiv numeros și profesionist de urbaniști, precum și de păstrarea unei arhive numeroase de planuri urbanistice, instituția noastră participă la același nivel și în aceleași condiții cu alte firme de proiectare la licitațiile organizate pentru elaborarea planurilor de urbanism și amenajare a teritoriului.

Pe parcursul elaborării documentațiilor menționate și a consultărilor oferite, se stabilesc relații reciproc avantajoase între institut și autoritatea publică locală, ceea ce permite, în consecință, de a formula și adopta soluții operative, optime și chibzuite pentru dezvoltarea localităților.

Concomitent, se poate menționa că consiliile locale și primării devin din ce în ce mai activi sub aspectul asigurării localităților sale cu documentații de urbanism, inclusiv atrăgând

I. P.: Realizarea PUG-urilor este un proces foarte complex și de lungă durată, fundamentat pe principiile consecutivității și adaptabilității puterii locale. În acest context, este important de a selecta una din două căi posibile, care pot asigura o consecutivitate eficientă și perpetuă în orașele și satele noastre: când primarul și consiliul local formează un tandem adevărat în câteva mandate sau când aleșii viitori promovează aceleași politici și valori, care s-au determinat și aprobat de autoritățile actuale și cele precedente.

Apariția și corectitudinea implementării planurilor urbanistice depind, în mare parte, de activismul organelor locale de arhitectură și de capacitatea funcționarilor publici din primării de a atrage investiții străine sau autohtone, altele decât cele bugetare.

În momentul, în care

pentru a moderniza localitățile administrate.

Misiunea principală a autorităților publice locale este de a fi garantul respectării legislației naționale, inclusiv în domeniul urbanismului, amenajării teritoriului și construcțiilor, din care considerente asigurarea localităților cu planuri urbanistice și de amenajare a teritoriului este o problemă primordială. Având aceste documentații aprobate, există o posibilitate reală de a adopta numai decizii operative, oportune și eficiente pentru zone funcționale, terenuri, construcții și de a contracara orice tentativă de a construi neautorizat.

În consecință, se poate constata că planurile de urbanism sunt un instrument viabil de reglementare a tuturor proceselor de dezvoltare umană, socioculturală și economică a localităților și teritoriilor administrate de puterea locală și în calitate de recomandare se propune de a fi în permanentă căutare a fondurilor investiționale pentru a soluționa probleme nu numai pentru elaborarea documentațiilor de urbanism și amenajare a teritoriului, dar și pentru realizarea treptată a prevederilor acestora.

**Interviu realizat de
Vlad IONAȘCU**

Cooperare consiliul local - cetățenii

ÎNTREBARE. *Au sau nu dreptul de a veni cu propuneri la ordinea de zi și cetățenii din localitate, organizațiile neguvernamentale etc.? Cum participă ei la procesul decizional local?*

RĂSPUNS. Participarea publicului (cetățenilor) la procesul decizional este reglementată de Legea privind transparența în procesul decizional nr. 239 din 13.11.2008. Aici putem menționa doar faptul că, în conformitate cu art. 17 al Legii nr. 436/2006, autoritățile locale trebuie să întreprindă măsurile necesare pentru ca cetățenii să cunoască agenda de lucru a consiliului local, să poată veni cu propuneri și sugestii, să poată asista la ședințele consiliului pentru a urmări cum se desfășoară procesul de luare a deciziilor la nivel local.

Pornind de la aceste prevederi, cetățenii, asociațiile, constituite în corespundere cu legea, și alte părți interesate au dreptul:

- a) de a participa, în condițiile legii, la orice etapă a procesului decizional;
- b) de a avea acces la informațiile privind bugetul localității și modul de utilizare a resurselor bugetare, la proiectele de decizie și la ordinea de zi a ședințelor consiliului local și ale primăriei;
- c) de a propune inițierea elaborării și adoptării unor decizii;
- d) de a prezenta autorităților publice locale recomandări, în nume propriu sau în numele unor grupuri de locuitori ai colectivităților respective, privind diverse proiecte de decizie supuse dezbaterilor.

Deci, dacă un cetățean sau un grup de cetățeni doresc ca la ședințele consiliului local să fie pusă în discuție o chestiune anume, ei urmează să vină cu propunerea respectivă către consilieri sau primar pentru ca aceștia să inițieze procesul de pregătire și înaintare a chestiunii respective pe ordinea de zi a ședinței consiliului. Adică, cetățenii își exercită dreptul de „inițiativă legislativă” prin aleșii locali, pe care legea i-a înzestrat cu atribuțiile respective.

ÎNTREBARE. *Cum se examinează proiectele de decizie până la ședința consiliului?*

RĂSPUNS. Procedura de examinare a proiectelor de decizie până la ședința consiliului este stipulată în Regulamentul de constituire și de funcționare a consiliului local. Potrivit acestui regulament, proiectele de decizie cu materialele de însoțire se transmit spre avizare comisiilor de specialitate ale consiliului, compartimentelor de specialitate ale primăriei și serviciilor publice desconcentrate și descentralizate în vederea întocmirii unui raport.

Odată cu transmiterea proiectelor de decizie, se precizează și data prezentării de către comisie a raportului, informației și a avizului, cu condiția ca raportul și informația să fie remise și comisiei de specialitate înainte de întocmirea de către aceasta a avizului.

Inițiatorul proiectului de decizie sau al altor propuneri le poate retrage sau poate renunța, în orice moment, la susținerea lor, până la înscrierea acestora în ordinea de zi.

După examinarea proiectului de decizie și a propunerilor compartimentului de specialitate al primăriei și ale serviciilor publice, comisia de specialitate a consiliului întocmește un raport cu privire la adoptarea, modificarea sau respingerea lor.

În conformitate cu art. 3, alin (4) al Legii 239/2008, proiectele de decizie care pot avea impact social, economic, de mediu (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice) urmează a fi în mod obligatoriu supuse uneia dintre procedurile de consultare publică.

Rapoartele, avizele se transmit secretarului consiliului, care

va dispune măsurile corespunzătoare de remitere a lor către primar și către consilieri, cel târziu, până la data ședinței consiliului.

Proiectele de decizie și alte propuneri, însoțite de avizul comisiei de specialitate și de raportul compartimentului de specialitate al primăriei și al serviciilor publice, se înscriu pe ordinea de zi și se supun dezbaterii și votului consiliului.

ÎNTREBARE. *Cum decurge ședința consiliului local? Cine deschide ședința, cine o prezidează?*

RĂSPUNS. Nici în Legea nr. 436/2006 și nici în Regulamentul-cadru nu este stipulat expres cine deschide ședința. La punctul 23 al Regulamentului e prevăzut: consiliul local alege, prin vot deschis, cu votul majorității consilierilor prezenți, pentru durata unei ședințe, un președinte care o prezidează, asistat de secretarul consiliului. Votarea este organizată de secretarul consiliului. Rezultatul alegerii președintelui ședinței se consemnează în procesul-verbal al ședinței.

Faptul că votarea este organizată de secretarul consiliului ne conduce la gândul că, de fapt, tot el deschide și ședința consiliului. Mai ales că tot secretarul consiliului, conform punctului 26, litera c) face apelul nominal și ține evidența participării la ședințe a consilierilor. În diferite consilii sunt diferite practici în această privință: ședința o deschide primarul, care a convocat această ședință, ori secretarul consiliului. Important este ca prevederea dată să fie introdusă în regulamentul de constituire și funcționare a consiliului și, în acest caz, nu vor apărea întrebări de prisos la acest capitol.

Atribuțiile președintelui ședinței și ale secretarului consiliului în timpul ședinței sunt stipulate în Regulamentul de constituire și funcționare a consiliului local. Pentru a evita orice situații nedorite, la fiecare ședință, consiliul desemnează un consilier care va semna decizia consiliului în cazul în care președintele ședinței se va afla în imposibilitatea de a o semna. (Art. 20, alin. (1) din Legea 436/2006).

Este necesar de menționat că legislația în vigoare nu prevede alte modalități sau persoane, care sunt în drept să semneze deciziile consiliului local. De aceea, nedesemnarea în fiecare ședință a consilierului în cauză, poate duce la nesemnarea deciziilor consiliului local (exemplu: președintele ședinței a nimerit după ședință în accident rutier, s-a îmbolnăvit grav etc., iar alt consilier pentru a semna deciziile consiliului nu a fost desemnat).

ÎNTREBARE. *În unele consilii se practică alegerea la ședința ordinară a consiliului a președintelui ședinței următoare. Motivația este că în felul acesta persoana care va conduce ședința viitoare va avea timp pentru a se pregăti.*

RĂSPUNS. Deși nu e ceva ieșit din comun, totuși această perspicacitate a consilierilor nu tot timpul este îndreptățită. Să ne închipuim cazul, când la ședința ordinară a asistat o parte dintre consilieri, care au ales președintele pentru ședința viitoare, iar la ședința viitoare vor veni și alți consilieri care au lipsit și n-au participat la votarea „în avans” a acestui președinte. Ei ar putea avea anumite obiecții și ar fi în drept să ceară ca procedura de alegere a președintelui ședinței să fie repetată.

În orice caz nu trebuie să uităm, că președintele ședinței trebuie să fie ales în timpul (la începutul) ședinței în curs, cu votul majorității consilierilor prezenți, dar nu la ședințele precedente.

Mihai Eminescu: „Basarabia pământ românesc samavolnic răpit”

Basarabia este în viziunea lui Eminescu parte integrantă a spațiului geografic și cultural al poporului român și din această perspectivă examinează istoria sa în cursul veacurilor. Cel mai important document, prin implicațiile și consecințele sale, pe care îl aduce în discuție este Tratatul de la Luțk din 1711. Poetul se ocupă de el, într-o însemnare din manuscrisul 2257, unde se face referire și la Basarabia. Acest Tratat, încheiat între Dimitrie Cantemir și Petru cel Mare, prevedea că domnul Moldovei este „supusul curții imperiale rusești”. Articolul II stipula retrocedarea către Moldova a cetăților Chilia și Cetatea Albă, pierdute în timpul lui Ștefan cel Mare și Petru Rareș. Tratatul este întocmit de Dimitrie Cantemir și numai calificat de diplomația țaristă. Domnul Moldovei urmărea să organizeze un stat autoritar absolutist, însă conta pe sprijinul din afară al Rusiei

țariste. Eminescu califica acest tratat în editorialul „Erodot al românismului” din ziarul „Timpul”, 25 ianuarie 1881, „fatalul tratat de alianță de la Luțk care ne-a costat domnia națională și un veac de înjosire și mizerie”.

Eminescu se angajează în „Timpul” în apărarea integrității teritoriului țării noastre și susține o campanie de presă împotriva politicii anexioniste a Imperiului Țarist și a propagandei panslaviste. Campania de presă este descrisă cu editorialul „În sfârșit vedem limpede” publicat în „Timpul” la 25 ianuarie 1878. Comentează aici cererea generalului Nikolai Pavlovici Ignatiev, adresată guvernului român privind retrocedarea celor trei județe din sudul Basarabiei. Diplomatul țarist evoca drept argument restabilirea onoarei imperiului său. „Cuvântul nostru este - declară Eminescu - de bună voie niciodată, cu sila și mai puțin”. Câteva zile

mai târziu, într-un nou editorial, „Fără a judeca hotărârile Adunărilor”, se pronunță împotriva oricărui aranjament cu guvernul vecin. De aici înainte problema Basarabiei se situează pe primul loc în publicistica poetului. Problema retrocedării județelor din sudul Basarabiei este pusă în discuție într-o corespondență trimisă din București ziarului panslavist „Le Nord”.

(...) Studiul „Basarabia” se înscrie în contextul dezbaterii din presa europeană, privind nu numai situația celor trei județe, ci a provinciei întregi, anexată de imperiul țarist în 1812. Este un studiu polemic cu documentele pe masă. Eminescu mută discuția de pe terenul demersurilor din cancelariile diplomațiilor europene și al revendicărilor oamenilor politici țariști pe cel al realităților istorice.

Studiul se susține pe o armătură științifică încă neegalată în desfășurarea dis-

cursului critic. Studiul este o demonstrație polemică, însă și un memoriu politic, menit să servească diplomației românești la Congresul de la Berlin din iunie-iulie 1878. Dar delegația română nu este primită la lucrările acestui congres.

Provinciile românești de sub stăpânirea imperiilor vecine sunt prezentate și în însemnările din manuscrise ale lui Mihai Eminescu. Este bine cunoscut poemul „La arme”, în care sunt evocate Basarabia, Bucovina și Transilvania.

Eminescu se angajează în apărarea Basarabiei cu toată capacitatea intelectuală a geniului său și face din situația acestei provincii românești o problemă internațională. „Am răsfoit cărți, scrie el în 30 aprilie 1878, ne-am folosit de munca altora, am adunat dovezi și am arătat că poporul român nu a renunțat la drepturile sale asupra Basarabiei și că, prin urmare, nici astăzi nu are dreptul de a renunța.”

Lucilia DINESCU,
scriitor, publicist, Arad

LA BUCOVINA

N-oi uita vreodată, dulce Bucovină,
Geniu-ți romantic, munții în lumină,
Văile în flori,
Râuri resălând printre stânce nante,
Apele lucinde-n dalbe diamante
Peste câmpii-n zori.

Ale sorții mele plângeri și surăse,
Îngânate-n cânturi, îngânate-n vise
Tainic și ușor,
Toate-mi trec prin gându-mi, trec pe
dinainte,
Inima mi-o fură și cu dulci cuvinte
Îmi șoptesc de dor.

Numai lângă sânu-ți geniile rele,
Care îmi descântă firul vieții mele,
Parcă dormita;
Mă lăsară-n pace, ca să cânt în lume,
Să-mi visez o soartă mândră de-al meu
nume
Și de steaua mea.

Când pe bolta brună tremură Selene,

Cu un pas melodic, cu un pas alene
Lin în calea sa,
Eol pe-a sa arpă blând răsunătoare
Cânt-a nopții dulce, mistică cântare,
Cânt din Valhala.

Atunci ca și silful, ce n-adoarme-n pace,
Inima îmi bate, bate și nu tace,
Tremură ușor,
În fantazii mândre ea își face cale,
Peste munți cu codri, peste deal și vale
Mână al ei dor.

Mână doru-i tainic colo, înspre tine,
Ochiul îmi sclipește, genele-mi sunt
pline,
Inima mi-i grea;
Astfel totdeauna, când gândesc la tine,
Sufletul mi-apasă nouri de suspine,
Bucovina mea!

DEPARTE SUNT DE TINE...

Departe sunt de tine și singur lângă foc,
Petrec în minte viața-mi lipsită de noroc.
Optzeci de ani îmi pare în lume c-am trăit,

Că sunt bătrân ca iarna, că tu vei fi murit.
Aducerile-aminte pe suflet cad în picuri,
Redeșteptând în față-mi trecutele
nimicuri;
Cu degetele-i vântul lovește în ferești,
Se toarce-n gându-mi firul duioaselor
povești,
Ș-atuncea dinainte-mi prin ceață parcă
treci,
Cu ochii mari în lacrimi, cu mâni subțiri
și reci;
Cu brațele-amândouă de gâtul meu
te-anini
Și parc-ai vrea a-mi spune ceva... apoi
suspini...
Eu strâng la piept averea-mi de-amor și
frumuseți,
În sărutări unim noi sărmenele vieți...
O! glasul amintirii rămăie pururi mut,
Să uit pe veci norocul ce-o clipă l-am
avut,
Să uit cum dup-o clipă din brațele-mi
te-ai smult...
Voi fi bătrân și singur, vei fi murit de
mult!

Cititorilor fideli de mai mulți ani ai ziarului „Funcționarul Public” le este binecunoscut acest nume, Tudor Palladi fiind un colaborator neostenit și inovator al ziarului. A fost și angajat în timp în Secția activitate editorială, dar s-a manifestat, îndeosebi, prin materialele, eseurile, tabletele sale, scrise într-un stil artistic, cu sensuri divine, dedicate unor mari personalități sau sărbători naționale, precum zilelor Mihai Eminescu, Grigore Vieru, Sfințelor Sărbători de Crăciun și Paște, dar și Zilei Internaționale a Femeii, izvorul vieții pe pământ.

Fiind un om prea ocupat în activitatea sa multidimensională de creație, Tudor Palladi s-a dăruit din plin ziarului Academiei, aducând de fiecare dată o nouă și veridică suflare publicației.

E și firesc acest lucru or, domnia sa, precum îl caracterizează academicianul Mihai Cimpoi, „...este un om al cărții în toate înțelesurile pe care le presupune această calitate deosebit de prețioasă azi, ca și ieri: scrie el însuși poezii și eseuri, redactează și îngrijește ediții, se rostește asupra cărților altora. Dezin-

terestat de propria persoană, el caută să promoveze, cu o deosebită concentrare și probitate intelectuală, tot ce ține de cultura națională: fie autori clasici, fie creatori de azi valoroși sau de o valoare mai modestă.

Este redactor și editor de-o viață, trăită fără afișaj publicitar, ascetic, cu inteligență nativă, fără nicio notă de impunere a propriilor păreri. Temeiul său deontologic este evidența valorii. Acribia sa filologică se exprima până și în modul în care își scrie numele, trimițându-ne la sensul originar al palladiumului.”

Marele și dragul nostru poet național Grigore Vieru, care s-a implantat în sufletul fiecărui român, într-o poezie consacrată unui alt mare poet al Neamului – Lucian Blaga, scria următoarele: „Numele acesta are ceva în el amănunțit de adânc...”

Ancestral de adânc este și numele „Palladi”, purtând în rădăcina sa ceva de la zeița Pallas Atena, ocrotitoarea

Troiei. DEX-ul Limbii Române mai include cuvintele: Paladiu (un element chimic, metal înrudit cu platina) și Paladin (nobil slujitor, senior din suita unor regi, iar figurativ – bărbat animat de sentimente cavalierești).

Avea dreptate J.W.Goethe când afirma că „Esența se citește chiar în nume”.

Așadar, acest Paladin, Tudor Palladi, este, cu certitudine, un nobil slujitor, un adevărat senior angajat în Regatul Poeziei, unde Regina este Măria Sa Poezia! Acest Om solar, acest Prometeu, care-și ține aprinsă făclia între Cer și Glie, este frământat de Dor și împătimit de dragostea

de Neam, de Țară, de Baștină, de Limbă. Chiar și prenumele său, Tu-Dor, îmbrățișează acest Dor mistuitor.

Scriitorul și publicistul Tudor Palladi și-a manifestat talentul de-a lungul anilor printr-o activitate prodigioasă de poet, critic literar, cronicar al timpurilor într-o desăvârșire a culturii noastre naționale. Cărțile sale de poezie „Plăpând ca un colte” (1990), „Odiseea lacrimii” (1994), „Nemărginirea clipei” (2011), „Semință și Altar” (2012), „Talismanul ursitei” (2012) și altele, mai noi, constituie, primate împreună, un eveniment artistic incontestabil în poezia basarabeană, cu reali sorți de izbândă și apreciere în alte spații românești.

Preocupat veșnic în creația literară și socioumană națională și universală spre a expune noilor valori vatra strămoșească, iată că Tudor Palladi rotunjește 70 de ani.

„La mulți ani!” maestre, multă sănătate și continuă slujire limbii și culturii noastre.

„Funcționarul Public”

SEMNU... S e m n u l mic sau mare

Ruginește fierul
Putrezește lemnul
Nu mai plânge mielul
Ci rămâne S e m n u l

S e m n u l mic sau mare
Cum ți-a fost să-l ai
Pentru că te doare
Dragostea de plai.

Ruginește fierul
Putrezește lemnul
Nu mai plânge mielul
Ci rămâne S e m n u l

Dat ce-a fost de stele
Să te ardă-n oase
Cu-a lui neguri grele
Inima s-ți coase
Tremură mișelul
Ruginește Fierul
Putrezește lemnul
Ci rămâne S e m n u l

MĂRTURISIRE În departe cornul sună

Fagii de pe culme-n lună
Vârful-și scaldă visători
Parcă ești și parcă mori
Nici un tremur nici o șoaptă
Portocala lunii coaptă
Peste văi se dă de-a dura
Și-aburește arătura
De pe dulcile coline
Vălurând ușor feline
...Găinușa de pe cer
Din azurul ei stingher

Dinspre ziuă se tot duce
Puii de aur să-și culce
Către soarele-răsare
Bolta-n purpură tresare
Cornul tace în departe

Dinspre viață dinspre
moarte
Stelele se sting deauna
Soarele răpește Luna

Iar eu mărturisesc
Că prin asta viețuiesc
Și mă mângâi cu ce am
Cu-a mea Țară cu-al
meu Neam...

NEAM DE DOR ȘI FĂRĂ LEAC

Ceru-și cerne liliacul
Argintiu pe-întinsul Țării
Pe-ndurarea ei de veacuri
Vălurîndă-n largul zării
În fantasmale roinde
De șuvoiaele-nstelate
Glasuri se aud veninde
Din tăceri cristalizate
Îngerii apar în cale
Și-n rumoarea de argint
A lor cîntec peste vale

Lasă norii în pămînt
Faur mîndru lilieci
De pe boltă și-i descarcă
De tristețea-n care vecii
Mi-o dau pieptului
meu barcă
Și vîslesc cu ea-n departe
Pîn la Neamul geto-dac
La cetățile din moarte
Visului să-i fac pe plac
Nu-i ți penie pe ziduri –
Nici tu dac și nici roman... -
Pietrele-adormite-ncînduri
Stau ajunse la liman...
Dar deasupra și sub ele
Este-o taină fără grai
Care taie în durere
Și în dragostea de plai
Este-acea de-argint
ninsoare
Cu ador de liliac
Ce te naște și te moare
Neam de dor și fără leac...

Duminică, 29 mai curent, Senatul Studențesc al Academiei de Administrare Publică (președinte – Dinu MANOLE) a organizat un Maraton al Solidarității, scopul căruia l-a constituit acumularea de fonduri pentru copiii care suferă

Maratonul Solidarității

masteranzii AAP sunt sau vor fi funcționari publici, este important de a educa la ei spiritul de echipă și acesta a fost un alt obiectiv urmărit de Sena-

de boli hematologice, internați la Institutul Oncologic din mun. Chișinău. De aici și sloganul maratonului – „Viața din dragoste răsară”. A fost o noutate nu numai la nivel de Academie, ci și la nivel de țară, fapt scos în evidență de directorul interimar al Institutului Oncologic, dnul Serghei STEPĂ, precum și de cei prezenți la eveniment.

Startul maratonului a fost dat de prim-prorectorul Academiei de Administrare Publică, dl Andrei GROZA, doctor, conferențiar universitar, care a menționat în cuvântul de salut, că inițiativa de a organiza acest maraton, de a fi alături de acești copilași, a fost lansată pentru a demonstra că o idee nobilă ne poate uni, ne poate face mai buni. Luând în considerație, că

mul Studențesc. De asemenea, a menționat dl Andrei Groza, data de 29 mai a fost aleasă pentru că ne leagă de alte trei evenimente importante: 21 mai - aniversarea 23-a a AAP, 01 iunie - Ziua internațională a ocrotirii copilului și 06-09 iunie - săptămâna anticancer în Republica Moldova.

Evenimentul a fost ca o legătură între trecutul, prezentul și viitorul Academiei de Administrare Publică, fiind prezenți foști absolvenți, actuali masteranzi, doctoranzi, cadre didactice și alți colaboratori ai Academiei. Prezența la maraton a circa 200 de participanți a demonstrat interesul pentru această acțiune de caritate de a fi alături de copii suferinzi, de a-i ajuta și a-i încuraja. Aceas-

ta a fost posibil datorită unei munci de voluntariat, în care un rol deosebit a revenit unor persoane cu suflet mare: profesoara Catedrei economie și management public, Veronica Butnaru, absolventul AAP, Alexandru RUSU, masterandul Radu RUDNIȚCHI, care au asigurat o largă publicitate a maratonului. Parteneri ai maratonului au fost: Farmacia Familiei, Asociația Sporter, Europa Plus, Asociația Absolvenților, Moldova-1, Komsomolskaia Pravda.

Primilor trei finaliști, diplomele și cadourile au fost oferite de către Academie și Asociația Sporter.

Pentru alți 23 de finaliști, diplomele și cadourile au fost oferite de către partenerii maratonului.

Prin organizarea acestui Maraton al Solidarității, Senatul Studențesc al AAP a susținut ca un examen, fiind primul eveniment de acest fel inițiat de Academie printre instituțiile de învățământ superior din republică.

Donația acumulată în cadrul maratonului în sumă de 20.000 de lei a constituit un prim, dar semnificativ pas în stimularea altor acte de caritate în susținerea celor mai triști ca noi.

Sumele de bani, adunate în cadrul Maratonului, au fost donate Institutului Oncologic, unde, actualmente, sunt tratați 25 de copii, cel mai mic având puțin peste un an.

Luminița BOICIUC

Rectoratul, comitetul sindical, corpul profesoral-didactic și angajații Academiei de Administrare Publică exprimă sincere și profunde condoleanțe dnei Tatiana MANOLE, doctor habilitat, profesor universitar la Catedra economie și management public, în legătură cu decesul soțului,
Efim MANOLE.
Dumnezeu să-l odihnească în pace cu cei drekți.

Abonarea 2016

Continuă abonarea pentru anul 2016 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Ziarul „Funcționarul public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție

Ion AXENTI - secretar responsabil

Vitalie NICA - redactor, designer

Luminița BOICIUC - redactor

ADRESA NOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.

Dat la tipar 14.06.2016

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” - publicație a Academiei de Administrare Publică.